

97d055106
Gnøgaard, H. f.
Noget om Orden, Stilhed og Belansthændighed i Kirken.

Aldrig bør vi indtræde i Guds Huus eller være der, uden at vort Forhold svarer til denne Patriarken Jacobs Tanke: „Hvor høitideligt er dette Sted! Her er Guds Huus og Himmelens Port!“ Vi bør ei alene betænke, at vi ere i Guds Tempel, men ogsaa, at vi selv skulle være Guds Templer, og have Gud i Hjerter og Tanker. Fordi Huset er helliget til den Uendeliges, Alvidendes og Alstedes nærværendes besynderlige og sælleds Dyrkelse; fordi Gud har sagt: „Paa hvert Sted, hvor jeg lader mit Navn ihukomme, der vil jeg komme til dig og velsigne dig, mine Dine og mit Hjerter skal være der alle Dage“: derfor bør Huset være os helligt, ærbørdigt og skelligt. At det saa er for os, bør Enhver af os vise ved sit Forhold, saalænge vi ere der. De, der i Kirken begaae Usømmeligheder og forarsage Uorden, maae da enten mangle Kundskab og Erfartanke om, hvad der paa det Sted hører til Orden og Sømmelighed, eller mangle sand religiøs Sandhed og Agtelse for Religionen. Dersom uordentlig og usømmelig Opførsel i et privat Huus fortjener at dødes, skulde den da i Herrens Huus ikke end mere fortjene det?

Enhver tænkende og religiøs Christen maa vist nok være enig med os i den almindelige Regel, at ved vore Forsamlinger i Guds Huus bør Intet høres eller sees, som røber Uretfærdighed eller forstyrer Nogens Andagt. Altsaa Orden, Stilhed, Belansthændighed og Andagt bør der herske ved enhver af vore gudstjenstlige Forsamlinger, og det fra Begyndelsen indtil Enden. Sid man vilde have denne almindelige Regel for Dine, da vilde man let skjønne og alvorligen sige, hvad der i den Uendeliges Tempel er usømmeligt! Er her i vore Kirker den Orden, Stilhed og Belansthændighed iagttaget af Alle under hele Gudstjenesten, som man kan ønske og har Ret til at vente af oplyste og religiøse Christne? Hvo er den, som kan og vil besvare dette Spørgsmaal med Ja? Ei alene vi benægte det, men vi have hørt mange retfærdige og religiøse Christnes Klager og fromme Ønsker i den Henseende. Klager og Ønsker udrette Intet, uden at der virkes tillige. Vi kunne vel flere Gange i vore offentlige Forredrag omtale denne vigtige Sag; men Erfarenhed lærer, at det ikke af Alle tages til Hjerte. Vi haabe nu ved et Blad, som dette, at bringe Sagen i oftere Ojeblik og varig Erindring, og vi ønske inderlig, bede indstændigen og haabe tillidsfuldt, at religiøse og retfærdige Forældre, Huusbønder, Madmødre, Haandværksmestere og andre Foresatte ville virke med os paa deres Børn, Tjenestefolk o.

s. v. til at befordre ogsaa Diktes ordentlige Opførsel i Kirken. Uden saadan Medvirkning vilde vore Underviisninger og Paamindelser være som en Rost i Øren, uden Virkning. Til foransførte almindelige Regler kunne vi ei undlade at føie nogle specielle Bemærkninger om Orden i Guds Huus, og hvad der strider imod den:

1) Enhver Fornuftig indseer, at man bør gaae ind i Kirken og ud af den, uden ved Stoi at forstyrre Andres Andagt. Man burde altsaa ikke hverken gaae ind eller ud igjen, naar alene een Stemme bør høres, saafom medens der læses i Chordøren eller messes eller prædikes. De, som komme, medens der læses i Chordøren eller messes, burde heller, om muligt, standse indtil Sangen er begyndt, eller dog gaae i al Eilhed. Mange gaae ud af Kirken, endog medens den sidste Collect messes efter Prædiken eller midt under Betsignelsen eller under Bønnen i Chordøren. Denne Jiltfærdighed, hvorved vindes alene et Par Minuter, er forunderlig og, mildest sagt, ubetænksom. At gaae ind eller ud med tunge og ilende Skridt, saa det Kralder i Kirken, at trampe og løbe op eller ned ad Trapperne, at larne med Godskamlerne, at smelde med Stoldørene, er uimodsigeligen stridende mod Belansthændighed. Endog i en privat Forsamling vilde man finde det anstødeligt, om Noget kom eller gik saaledes larmende.

2) Sangen er en væsentlig Deel af Gudstjenesten. Vi samles i Kirken ei alene for at undervises eller paaminde eller opmuntres eller trostes ved en juelig Tale; men vi skulle ogsaa der bede og tilbede, love og takke den Allerhøieste. Hvo føler sig ei forpligtet dertil? Hvo skulde ikke føle Trang til ogsaa saaledes i Christnes Forsamling at ndøse sit Hjerte for Himlens og Jordens Skabel? Hvo skulde ei føle sig ligesom hævet over Jorden ved at forene sin bedende og lovsyngende Stemme med tusinde Andres? Indsees, betænkes, føles dette af dem, som ei komme, førend Prædikenen begynder og ile ud igjen, saa snart den er tilende? Er da Guds Huus det Sted, hvor man har mindst Lyst til at være?—En smuk Kirkesang er oplivende. Den er desværre ikke altid smuk i vore Kirker. At Skolebørnenes Sang snart vil blive bedre og fremmende med Orgelet, høres grundet Haab om; men dette alene vil ikke være nok, saalænge der i Kirkerne findes Mange, som slet ikke rette sig efter Orgelet, men syngede deels hastigere, deels langsommere, ja endog en ganske anden Melodie. Det er indlysende, at der i Kirkesangen bør være Harmonie eller Samklang, og Overeensstemmelse baade i Tone og Takt. Alle bør følge hverandre Stavelse for Stavelse og den ene hverken ile forbi eller komme bagefter den Anden. Saadan Dr:

den og Samklang kan ikke opnaaes, naar ikke Alle rette sig efter Orgelet. I andre Tilfælde fordrer man Orden og Takt. Naar s. Ex. Flere ellers synge tilsammen, finder man det skurrende, saafremt de ikke nøie følges ad. Er det da ikke begribeligt, at der ogsaa i Kirkesangen bør være Orden, Takt og Samstemning? Det er ikke nok, at Kirkesangen er taktmæssig og samstemmende, den bør ogsaa være velklingende. Dette bliver den vist ikke, naar Nogle, for at vise deres Stemmes Styrke, mere skrige end synge, og naar Saadanne synge kraftigen med, som ei engang kunne frembringe en eneste reen Tone.

3.) Nogle have for Skik at messe høit med Præsten og næsten høiere end han, hvilket er ham ei alene til Uleilighed, hvis han ikke har en ret vældig Stemme, men, da det ikke er muligt altid at træffe Præstens Toner, saa er ogsaa Skurren mundgaelig. Det indsees ikke, at den Skik kan være Nogen til Opbyggelse.

4.) Medens der prædikes, bør, saavidt muligt, ingen anden Lyd høres end Talerens Nøst. Under Talen at snakke, eller gispe end: og med Lyd, eller at sige Talerens Ord efter, strider aldeles imod Belansthændighed og Orden. Med Fornøielse erkjende vi, at der under Talen i Almindelighed hersker Stilhed og Orden, saavidt vi kunne bemærke den, og mod een Holighedsforstyrrer er der flere hundrede, ja tusinde andægtige og opmærksomme Tilhørere. Mærkes Larm under Prædikenen, da foraarstages den næsten altid enten af Bønder eller af Børn. Man veed med Visshed, at nysgjerrige Bønder have paa een Formiddag under Gudstjenesten besøgt Stadens 5 Kirker for at bese dem. Smaa Børn, der ikke kunne holdes til Holighed og Orden, burde ikke tages med i Kirken. De Større burde ikke være uden Eldres nøie Opsyn. At Børn, helst i Aftensangen, vælge Kirken til Lunteplads, at Børnepiger tage dem med og overlade dem til deres Munterhed og Letsind, er høist ubehageligt. At Børn, overlade til sig selv, opføre sig som Børn, det kan man ei undres over, men vel derover, at de overlades til sig selv. At Børns stoiende Lege paa Kirkegaardene i Nærheden af Kirkerne under Gudstjenesten kunde forhindres, er baade vort og Manges Ønske. At lade Hunde følge med sig ind i Kirken, hvorved stundom er forvoldet Forargelse, indseer man dog vel at være en hæslig Uskik.

5.) Brudevielser finde i vore Kirker paa flere Dage af Ugen Sted, og kunne derfor ikke være noget usædvanligt Syn, der skulde formodes at pirre Nysgjerrigheden. Og dog — hvo har bidaanet dem og ikke til samme Tid fundet, at Kirkerne, i Anledning af denne høitidelige Handling, ofte have maattet være Letsindighedens Lunteplads? Den Larm, for at see et Par pyntede Mennesker, der dog

ikke komme for at stille sig som paa et Theater til Skue, men med hellige Tølelser i Hjertet, for at love hinanden Trostfab gjennem hele Livets Bøvel, den Klyven over Stole og Bænke for at møtte sin Skue: lyst, den Hviſken og Støi under Vielsesforretningen, den Løben gjennem alle Døre og over alle Gulve, hvorledes kan dette forenes med Er: bødighed for Herrens Huus og med Ugtelse for hin hellige Handling?

6.) Naar Børnedaaben forrettes, gjøres sædvanligen saadan Støi af Udgaende, at Præstens Stemme overdøves. Nogle af dem, der endnu blive tilstede, synes da at ansee det for Tid til at overlade sig til en Underholdning, som røber Forglemmelse af, at man er endnu paa et helligt Sted og nærværende ved en hellig Forretning.

7.) Kan nogen Forretning være mere høitidelig og rørende, end Ungdommens Confirmation? Og naar begaaes flere Uordener i Kir: kerne? Det er saare sørgeligt, at der i Christnes Forsamling ogsaa da kan findes saa mange Letſindige, der forarger de Unge og forstyrre baade deres og Andres Andagt. Vel er Forretningen lang og Andag: ten kan trættes, men derfor behøvede man dog ikke ved Uorden og Larm at vanære sig selv og forarge Andre.

8.) Naar Altergangen skal begynde, gjøres undertiden ogsaa saadan Støi af Udgaende, at Præsten neppe kan høres, og at Com: municanternes Andagt forstyrres. De, der ikke kunne eller ville bie, burde dog heller gaae under Sangen, og, naar man gaaer burde man gaae med muligste Stillehed. Naar Communicanterne ere man: ge, hindre undertiden de Nedgaende og Opgaaende hverandre. Dersom de Opgaaende holdt sig til begge Sider, og overlode Midten af Gulbet og Chordøren til de Nedgaende, og dersom Ingen med utidig Tilfærdighed vilde trænge sig frem, da blev der ingen Træng: sel. Nogle have for Skik, endog naar der allerede er trangt paa Knæfaldet, endnu at trænge sig ned imellem de Knælende. Det var sørgeligt undertiden at see Nogle komme til Alteret med omlø: bende Pine, frække Miner og flere Letſindighedens Tegn.

Ved at omtale Orden og Belanſtændighed, have vi desværre ikke kunnet undgaae at pege paa Uordener og Uanſtændigheder, og vi mindes Apostelen Jacobs Ord: „Brødre! disse Ting bør ikke saa at være“. Vi gjentage vort inderlige Ønske, at enhver Huusfader, selv gjennemtrængt af Erbødighed for den offentlige Gudsdyrkelse, vilde advare sine Huusfolk, undervise dem og holde dem til en sømmelig Udfærd i Herrens hellige Huus.

Bergen i Præstefelskabet d. 20. Mai 1826.

Neumann. Brun. Grøgaard. Hysing. Welhaven.
F. Arentz. Balchen. Flettmann. P. Arentz. Brun.